

Big Data og revisjon

Mengden data i verden øker eksponentielt. Dette gjelder også finansielle og ikke-finansielle data som er relevante for en revisjon. Å utnytte revisjonskundernes data bedre for revisjonsformål krever ny kompetanse og nye hensiktsmessige verktøy for innhenting, prosessering og visualisering av data.



Ifølge en undersøkelse utført av IBM har 90 % av all data blitt produsert de siste to årene og seks av ti selskaper har mer data enn de klarer å benytte seg av. Bare i USA alene mangler det 1,5 millioner data-kyn-dige ledere og analytikere for å kunne utnytte Big Data. Også i revisjonsbransjen ser vi at det er mangel på ressurser som har kompetanse til å utnytte revisjonskunde-nes data for revisjonsformål.

Hva er Big Data?

Big Data handler om mer enn bare store datamengder. Big Data er hva vi får når vi med ett kan få tilgang til, lagre og analysere enorme mengder av komplekse og variable data. Begrepet Big Data benyttes for å beskrive to ting: dataenes karakteris-tikker og dataanalyse (analytics). Dataenes karakteristikk kan sammenfattes med tre engelske ord: volume, velocity og variety (volum, omløpshastighet og variasjoner/forskjeller). Dette betyr at Big Data hand-ler om store datamengder som genereres hurtig og med stort mangfold. Dataana-lyse sier noe om tilnærming og metoder som benyttes for å generere og visualisere informasjonen og innsikten som ligger i dataene.

Det finnes i all hovedsak to typer kilder til data: interne og eksterne. Vi snakker om interne data når data innhentes fra kilder internt i bedriften. Eksempler på interne kilder er elektroniske dokumenter, transaksjonsdata og sensordata fra for eksempel et produksjonssystem. Eksterne data er

offentlige eller private data som innhentes fra kilder utenfor bedriften. Eksempler på eksterne kilder er nettsider, sosiale medier, GPS-er, og trafikkinformasjon fra Google.

DATA kommer fra mange kilder og i mange formater. For å bearbeide mangfol-det av data til informasjon som kan benyt-tes til ulike formål og beslutninger kreves det derfor et bredt spekter av metoder og teknikker. DATAANALYSE er prosessen for å utforske og modellere data med mål-setting om å trekke ut formålstjenlig infor-masjon, identifisere avhengigheter, etablere koblinger, trekke konklusjoner og støtte beslutningsprosesser. Å forstå ulike data-kilder og typer DATA er svært viktig for å kunne utnytte de mest effektive og hen-siktsmessige DATAANALYSE-metodene i riktig kontekst for å oppnå forretnings-messige mål. I revisjonssammenheng betyr dette at vi trenger tilgang til de riktige datakildene for å kunne trekke ut relevante data. Det betyr også at vi må ha tilgang til kompetanse og verktøy for å kunne gjøre dette.

Big Data hos våre revisjonskunder og i revisjonsselskapene

Organisasjoner – store og små – har alle-rede begynt å tilpasse seg i en verden som i økende grad er drevet av Big Data og data-analyse. Nøkkelfunn fra «KPMGs Finan-cial Times survey of CEOs and CIOs» om «going beyond the data and achieving actionable insights» viser at evnen til å analysere data er avgjørende eller veldig viktig for vekstplaner og at bedriftenes forretningsstrategi endres for å møte utfor-dringene med Big Data. Videre viser undersøkelsen at det er en utfordring å identifisere hvilke data som skal innhentes samt at selskapene har utfordringer med å analysere og tolke innsamlede data. De fleste lederne i undersøkelsen ga uttrykk for at deres virksomhet har et potensial i å utnytte dataanalyse på en bedre måte.

Ser man undersøkelsen i en revisjonskon-tekst, er funnene etter min mening gjen-kjennbare. Revisjonsselskapene har innsett at det å kunne analysere revisjonskundernes data blir viktigere og viktigere. Men det viser seg å være utfordrende å vite hvilke data som skal innhentes, hvordan dataene skal innhentes samt hvordan dataene skal prosesseres. I tillegg mangler revisjonssel-skapene tilstrekkelig kompetanse til å tolke dataene for revisjonsformål.

Hvordan påvirker Big Data revisjon?

Målsettingen i en revisjon er å innhente tilstrekkelige og hensiktsmessige revisjons-bevis for å bekrefte at et regnskap ikke inneholder vesentlige feil. Det kan vel trygt sies at man ved å innhente, proses-sere, visualisere og tolke revisjonskundernes elektroniske data får mer enn tilstrekkelige revisjonsbevis. Man har muligheten til å teste hele populasjonen i stedet for å ha en utvalgsbasert tilnærming. Utfordringen med denne tilnærmingen har vært, og er fortsatt i stor grad, at det gjerne krever mye tid og ressurser på grunn av mang-lende kompetanse og verktøy. Dette med-fører at revisjonsbevisene ikke er spesielt hensiktsmessige fra et effektivitetsperspek-tiv. Løsningen på dette effektivitetsproble-met er automatisering og standardisering. Ved å automatisere og standardisere inn-henting, prosesseringen og visualiserin-gen av data vil man få svært sterke revi-sjonsbevis på en effektiv måte. Denne utviklingen har så vidt begynt i de største revisjonsselskapene, men det er en lang vei å gå før man er i mål.

Mer avansert bruk av interne og eksterne data

Revisjon kan hvis man ser bort fra konklusjonsfasen, deles inn i tre faser: risikovu-rdering, kontrolltesting og revisors sub-stanshandlinger. Tradisjonelt består risi-kovurderingen av en overordnet analyse av

regnskapstall samt en kvalitativ vurdering av ekstern og intern ikke-finansiell informasjon. Ved økt bruk av avanserte dataanalyseverktøy kan interne og eksterne data samles inn og tolkes automatisk slik at revisors vurderinger i større grad vil kunne baseres på kvantitative fakta. Tilgang på interne og eksterne historiske data sammen med gjeldende periodes interne og eksterne data vil muliggjøre effektive prediktive (regresjonsanalyse) og probabilistiske analyser. Dette vil medføre at man allerede i risikovurderingsfasen kan ha tilstrekkelige revisjonsbevis for enkelte poster i regnskapet. Kontrolltesting utføres tradisjonelt sett manuelt ved å teste et utvalg av kontrollutførelser. Ved økt bruk av dataanalyser vil kontroller kunne testes indirekte gjennom å analysere hvordan regnskapstransaksjonene har blitt prosessert gjennom økonomisystemene. Analysene vil isolere de transaksjonene som ikke har blitt prosessert som forventet slik at disse kan følges opp videre. Det vil være knyttet liten risiko for feil til de transaksjonene som har blitt prosessert som forventet og analysene gir derfor tilstrekkelige revisjonsbevis. Man får dermed en avviksbasert revisjon. Typiske substanshandlinger som analyser og detaljtester vil også kunne forenkles og forbedres ved bruk av dataanalyser, spesielt gjennom automatisering.

Fire kategorier dataanalyser

Dataanalyse benyttes pr. i dag av flere revisjonsselskaper, men i ulikt omfang. De tre viktigste dataanalysehandlingene som er i bruk, er gjenskapelse av rapporter i økonomisystemene (for eksempel gjenskape aldersfordelt salddliste for å verifisere integriteten av selskapets egen rapport), visualisering av data i økonomisystemene (for eksempel produsere en oversikt over varer uten bevegelse på lager siste år) og automatisering av handlinger som tidligere har vært manuelle (for eksempel testing av «three-way-match» mellom innkjøpsordre, varemottak og faktura). De dataanalysene som stort sett gjøres pr. i dag, baserer seg i stor grad på interne finansielle data og begrenser seg ofte til transaksjonsdata i økonomisystemene. For å utnytte potensialet som ligger i Big Data, herunder dataanalyse, må man se i retning av å benytte en kombinasjon av interne og eksterne finansielle og ikke-finansielle data for å kunne gjøre prediktive og probabilistiske analyser. Poenget er å benytte tilgjengelige data for å kunne lage en forventning til hvordan regnskapet ser ut ved årsslutt samt beregne sannsynligheten for feil i de ulike regnskapspostene. Dette krever gode

datainnsamlings-modeller og -verktøy samt avansert og kraftig dataprosesseringskapasitet. Denne fjerde typen analyser er i ferd med å bli utviklet og vil trolig komme for fullt i løpet av noen år.

Endringer i revisjonsstandarder

Ny og mer avansert bruk av dataanalyse i revisjon vil kreve endringer i revisjonsstandarder og revisjonsselskapenes rutiner for risikostyring. Dagens revisjonsstandarder og rutiner er ikke tilpasset de mulighetene som ligger i bruken av Big Data i revisjonen. Det må etableres retningslinjer for bruk og oppbevaring av kundens interne og eksterne data, man må ta stilling til hvordan verktøy som ikke er godkjent for revisjonsformål skal kunne benyttes i revisjonen, standarder må skrives om for å sikre at de omfatter nye typer revisjonshandlinger, det vil kreves forbedrede rutiner for dokumentasjon og kvalitetssikring av revisjonshandlinger, og man vil kunne komme i en situasjon der man har behov for forskjellig revisjonsmetodikk for revisjon med og uten dataanalyser. Disse forholdene jobbes det nå med, spesielt i USA.

Hvordan påvirker Big Data revisjonsselskapene?

Endringer i hvordan revisjonen gjennomføres vil også kreve endringer hos revisjonsselskapene. Pr. i dag er revisjonsselskapene i stor grad homogene pyramideorganisasjoner i den forstand at alle har stort sett lik kompetanse og at rekrutteringen mot toppen av pyramiden er basert på en avskalling av lagene under. Med en automatisering av de handlingene som pr. i dag utføres av «juniorer», vil man ikke ha så stort behov for slike ressurser. I tillegg vil man i større grad ha behov for ressurser som er eksperter innenfor andre områder enn revisjon. Det vil være behov for personer med kompetanse på IT-systemer, datastrukturer, effektiv prosessering av data,

tolkning av data osv. Dette vil også medføre endringer i opplæringen av ansatte og det er også mulig at deler av revisjonsselskapets ansatte ikke nødvendigvis sitter i Norge: outsourcing og offshoring.

Pr. i dag er de fleste revisjonsverktøyene som benyttes av revisjonsselskapene, utviklet spesifikt for revisjon og i stor grad utviklet av revisjonsselskapene selv eller deres interesseorganisasjoner (for eksempel Revisorforeningen). Med økt bruk av dataanalyse vil man kunne komme i en situasjon der man i større grad må benytte innkjøpt teknologi som må kvalitetssikres og det er grunn til å tro at det må gjøres store løpende investeringer i teknologi. Videre må revisjonsselskapene øke innkjøpskompetansen på teknologisiden samt at det må være robuste prosesser for å implementere og ta i bruk ny teknologi.

Relevante spørsmål knyttet til fremtidens revisjonsselskap vil med bakgrunn i dette være:

- Hvordan ser et revisjonsteam ut?
- Innovasjonsevne – hvordan sikrer revisjonsselskapene at leveransene er «up to date»?
- Omstillingsevne – hvordan skal revisjonsselskapene klare å snu skuta?
- Effektivisering gjennom økt automatisering og ny databasert revisjonstilnærming – hvem tar ut effektiviseringsgevinsten: kunden eller revisjonsselskapet?

Det finnes mange selskaper i verden i dag som er flinkere enn revisjonsselskapene til å utvikle og ta i bruk ny teknologi og analysere store datamengder. I tillegg er det flere globale aktører som har tilgang til store mengder eksterne data som er relevante i en revisjon. I den sammenheng kan man stille seg spørsmålet: Hva skjer hvis Google får bevilgning ...?

Revisjon og Regnskap på web og på papir

Karriere innen revisjon og regnskap – skatt eller avgift?

Logg inn på: revregn.no/
eller på m.revregn.no (mobilverisjon)

